

Etusivu>Perhe- ja perintöoikeudelliset asiat>Avioero ja asumusero

Avioero ja asumusero

Puola

1 Millä edellytyksillä avioeron voi saada?

Avioerokanne jätetään alioikeudelle (*sąd okręgowy*), joka on toimivaltainen puolisoiden viimeisen yhteisen asuinpaikan perusteella. Tuomioistuin antaa avioerotuomion osapuolia kuultuaan. Avioero voidaan myöntää, vaikka puoliset eivät olisi eläneet ensin asumuserossa. Avioeron edellytyksenä on aviosuhteen täydellinen ja lopullinen rikkoutuminen.

2 Mitkä ovat avioeron myöntämisperusteet?

Avioero voidaan myöntää, jos tuomioistuin toteaa, että puolisoiden yhteiselämä on päättynyt kokonaan ja pysyvästi. Kummankin edellytyksen on täyttyvä (perhe- ja huoltajiuslain (*kodeks rodzinny i opiekuńczy*) 56 § 1 momentti).

Aviosuhteen täydellisestä ja lopullisesta rikkoutumisesta huolimatta avioeroa ei kuitenkaan voida myöntää, jos se olisi vastoin puolisoiden yhteisten alaikäisten lasten etua tai jos avioeron myöntäminen olisi muulla tavoin ristiriidassa yhteiskunnan perusarvojen kanssa. Avioeroa ei myönnetä myöskään siinä tapauksessa, että sitä hakee ainoastaan se puoliso, joka on yksin syyppää aviosuhteen rikkoutumiseen, paitsi jos toinen puoliso suostuu avioeroon tai jos hänen kieltäytymisensä olisi kyseisessä tilanteessa ristiriidassa yhteiskunnan perusarvojen kanssa.

3 Mitä laillisia vaikutuksia avioerolla on

3.1 aviopuolisoiden henkilökohtaisiin suhteisiin (esim. sukunimeen)

Eronnut puoliso, joka oli vaihtanut sukunimeä avioliiton solmimisen yhteydessä, voi kolmen kuukauden kuluessa avioerotuomion voimaantulosta ottaa uudelleen käyttöön entisen sukunimensä tekemällä asiaa koskevan hakemuksen väestörekisteritoimiston johtajalle tai konsulille. Eronnut puoliso voi solmia uuden avioliiton.

3.2 omaisuuden jakamiseen puolisoiden välillä

Avioliiton solmimisen yhteydessä puolisoiden välille syntyy lakisääteinen yhteisomistus (*wspólność ustawowa*). Se koskee omaisuutta, jonka puoliset hankkivat yhdessä tai jonka jompikumpi puolisoista hankkii yksin avioliiton aikana. Lakisääteisen yhteisomistuksen ulkopuolelle jäävä omaisuus on puolisoiden henkilökohtaista omaisuutta. Tuomioistuin voi jommankumman puolison hakemuksesta jakaa yhteisomistuksen piiriin kuuluvan omaisuuden avioeropäätöksessä, kunhan jako ei kohtuuttomasti pitkitä menettelyä. Yhteinen omaisuus jaetaan puolisoiden kesken tasan. Kumpi tahansa puoliso voi kuitenkin painavasta syytä vaatia, että tuomioistuin jakaa yhteisen omaisuuden suhteessa siihen, minkä verran varoja kumpikin puoliso on sijoittanut sen hankintaan.

Jos puoliset asuvat edelleen yhteisessä asunnossa, tuomioistuin päättää avioerotuomiossa myös asunnon käytöstä. Poikkeustapauksissa, jos yhteisasuminen on toisen puolison erityisen moitittavan käytöksen vuoksi mahdotonta, tuomioistuin voi määrätä tämän hädettäväksi, jos toinen puoliso sitä vaatii. Osapuolten yhteisestä hakemuksesta tuomioistuin voi päättää, että yhteinen asunto jaetaan puolisoiden kesken, tai myöntää asunnon vain toiselle puolisolle, jos toinen suostuu muuttamaan pois ilman, että hänelle järjestetään korvaava asunto, sikäli kuin asunto on mahdollista jakaa tai myöntää se vain toiselle puolisolle. Päättäessään yhteisen asunnon käytöstä tuomioistuin ottaa huomioon erityisesti lasten ja sen puolison tarpeet, jolle huoltajuus määrätään.

3.3 puolisoiden alaikäisiin lapsiin

Tuomioistuin määrää avioerotuomiossa puolisoiden yhteisten alaikäisten lasten huollosta ja yhteydenpidosta ja määrittelee, minkä verran kummankin puolison on maksettava lasten elatuksesta ja kasvatuksesta. Tuomioistuin ottaa huomioon puolisoiden kirjallisen sopimuksen siitä, miten lasten huolto ja tapaamisjärjestelyt on toteutettava avioeron jälkeen, jos sopimus on lasten edun mukainen. Sisarusten olisi saatava kasvaa yhdessä, paitsi jos lasten etu edellyttää muunlaista ratkaisua.

Jos puoliset eivät ole tehneet tällaista sopimusta, tuomioistuin määrää, millä tavoin puolisoiden on avioeron jälkeen yhdessä huolehdittava lasten huollosta ja yhteydenpidosta, ottaen huomioon lasten oikeuden kummankin vanhemman huolenpitoon. Tuomioistuin voi määrätä huoltajuuden vain toiselle vanhemmista ja rajoittaa toisen vanhemman huoltajuuden koskemaan vain tiettyjä velvollisuuksia ja oikeuksia suhteessa lapsiin, jos tämä on lasten edun mukaista. Tuomioistuin voi pidettyä määräämästä lasten tapaamisjärjestelyistä, jos molemmat vanhemmat niin pyytävät.

3.4 toisen puolison velvollisuuteen maksaa toiselle elatusapua?

Eronnut puoliso, jolla on taloudellisia vaikeuksia, voi (jos hänen ei ole todettu olleen yksinään syyllinen avioliiton hajoamiseen) vaatia toiselta puolisolta elatusapua perusteltujen tarpeidensa nojalla ja sen mukaan, millaiset ansiomahdollisuudet ja varallisuustilanne toisella puolisollla on.

Jos sen puolison taloudellinen tilanne, joka on todettu syyttömäksi avioliiton hajoamiseen, heikkenee avioeron johdosta huomattavasti, tuomioistuin voi tämän puolison vaatimuksesta määrätä, että sen puolison, joka on todettu yksinään syylliseksi avioliiton hajoamiseen, on huolehdittava syyttömän puolison perustelluista tarpeista myös siinä tapauksessa, että tällä ei ole taloudellisia vaikeuksia.

Elatusvelvollisuus entistä puolisoa kohtaan päättyy, jos tämä solmii uuden avioliiton. Jos elatusvelvollinen on entisistä puolisoista se, joka ei ollut syyllinen avioliiton hajoamiseen, elatusvelvollisuus päättyy kuitenkin viiden vuoden kuluttua avioerotuomiosta, paitsi jos tuomioistuin pidentää tätä määräaika elatusapuun oikeutetun vaatimuksesta poikkeuksellisten syiden nojalla.

4 Mitä lakitermi "asumusero" käytännössä tarkoittaa?

Sillä tarkoitetaan virallista asumuseroa, josta tuomioistuin on tehnyt päätöksen perhe- ja huoltajiuslain 611 – 616 §:n nojalla.

5 Mitä edellytyksiä asumuseroon liittyy?

Asumuseron edellytyksenä on, että puolisoiden aviosuhde on pysyvästi kariutunut. Aviosuhteen täydellisestä kariutumisesta huolimatta asumuseroa ei kuitenkaan voida myöntää, jos se olisi vastoin puolisoiden yhteisten alaikäisten lasten etua tai jos asumuseron myöntäminen olisi muulla tavoin ristiriidassa yhteiskunnan perusarvojen kanssa. Jos puolisoilla ei ole yhteisiä alaikäisiä lapsia, tuomioistuin voi antaa asumuserotuomion puolisoiden yhteisestä hakemuksesta.

6 Mitä laillisia vaikutuksia asumuserolla on?

Asumuseron lailliset vaikutukset ovat periaatteessa samat kuin avioeron. Asumuseroon tuomitut puoliset eivät kuitenkaan voi solmia uutta avioliittoa.

7 Mitä lakitermi "avioliiton mitätöinti" käytännössä tarkoittaa?

Avioliiton mitätöinti tarkoittaa, että kaikki avioliiton lailliset seuraukset mitätöidään taannehtivasti. Tämän seurauksena tilanne on sama kuin jos avioliittoa ei olisi koskaan solmittu. Poikkeuksena on mitätöidystä avioliitosta syntyneiden lasten asema; heidän katsotaan edelleen syntyneen avioliitossa.

8 Millä edellytyksillä avioliiton voi mitätöidä?

Edellytykset avioliiton mitätöimiseksi luetellaan perhe- ja huoltajuuksissa tyhjentävästi:

jompikumpi puolisoista on alaikäinen (10 §)

jompikumpi puolisoista ei ole oikeustoimikelpoinen (11 §)

jompikumpi puolisoista on psyykkisesti sairas tai henkisesti jälkeenyäännyt (12 §)

jompikumpi puolisoista on jo naimisissa (13 §)

puolisot ovat keskenään sukua ylenevässä tai alenevassa polvessa tai he ovat sisarusia (ml. puolisisaruset sekä avioliiton ulkopuolella syntyneet puolisisaruset) tai he ovat sukua avioliiton kautta ylenevässä tai alenevassa polvessa (14 §); tuomioistuin voi kuitenkin tärkeistä syistä myöntää oikeuden

solmia avioliitto sukulaisuussuhteesta huolimatta

puolisot ovat keskenään adoptiosuhteessa (15 §)

jos voidaan osoittaa, että jompikumpi puolisoista ei ole avioliiton solmimishetkellä syystä tai toisesta kyennyt tietoiseen tahdonilmaisuuun tai hänellä on ollut erheellinen käsitys toisen puolison henkilöllisyydestä tai hän on ollut laittoman uhkauksen kohteena (151 §)

Jos avioliitto on solmittu käyttäen valtuutusta (toisen puolison poissaollessa), valtuutuksen antaja voi vaatia avioliiton mitätöintiä, jos tuomioistuin ei ollut antanut lupaa avioliiton solmimiseen valtuutusta käyttäen, tai jos valtuutus oli mitätön tai tehokkaasti peruttu. Avioliiton mitätöintiä ei kuitenkaan voida vaatia tällä perusteella, jos puolisot ovat jo aloittaneet yhteiselämän.

Huomattakoon, että kunkin edellä mainitun syyn on täytynyt olla voimassa avioliiton solmimishetkellä. Avioliiton mitätöinti ei ole mahdollista myöskään siinä tapauksessa, että tällainen syy on lakannut olemasta, vaikka se olisi ollut olemassa avioliiton solmimishetkellä.

9 Mitä laillisia vaikutuksia avioliiton mitätöinnillä on?

Avioliiton mitätöintiä koskevalla tuomioistuimen päätöksellä on ns. konstitutiiviset eli oikeutta perustavat vaikutukset, jotka koskevat myös kolmansia (*erga omnes*). Vaikutukset ovat kahdenlaisia:

taannehtivat vaikutukset ulottuvat avioliiton solmimishetkeen: puolisoitten siviilisääty palautuu ennalleen, samoin sukunimi; avioliittoon perustuva sukulaisuussuhde toisen puolison sukuun peruuntuu; lakisääteinen perimys ei ole enää mahdollinen.

välittömät vaikutukset tulevat voimaan avioliiton mitätöimis päätöksen voimaantulon myötä esim. varallisuussuhteiden osalta.

Avioliiton mitätöinnin vaikutukset puolisoitten suhteeseen avioliitosta syntyneitä yhteisiä lapsia kohtaan sekä puolisoitten varallisuussuhteisiin määräytyvät avioerolainsäädännön asianomaisten säännösten nojalla. Niiden mukaan puoliso, joka on solminut avioliiton vilpillisessä mielessä, rinnastetaan puolisoon, joka on todettu syylliseksi avioliiton hajoamiseen.

10 Mitä vaihtoehtoisia muita kuin juridisia keinoja avioeroon liittyvien asioiden ratkaisemiseksi on olemassa?

Puolassa on saatavilla perheasioiden sovittelua. Sen perimmäisenä tavoitteena on ratkaista puolisoitten väliset ristiriidat niin, ettei tilanne johda avio- tai asumuseroon. Jos tämä ei ole mahdollista, sovittelun tarkoituksena on saada aikaan sopimus eroon liittyvistä järjestelyistä (omaisuuden jako, lasten huolto). Perhesovittelua tarjoavat yleensä valtiosta riippumattomat järjestöt ja erilaiset säätiöt sekä yhdistykset. Lisäksi tarjolla on erilaisia perheterapiamuotoja sekä psykologien, psykoterapeuttien ja tukiryhmien apua. Sovittelu on mahdollista myös oikeudenkäyntivaiheessa.

11 Minne avioero-/asumusero-/mitätöintihakemukset tulee lähettää? Mitä muodollisuuksia tähän liittyy ja mitkä asiakirjat hakemukseen tulee liittää?

Avioeroa, asumuseroa tai avioliiton mitätöintiä koskeva hakemus jätetään toimivaltaiselle alioikeudelle. Tuomioistuimen toimivalta määräytyy puolisoitten viimeisen yhteisen asuinpaikan mukaan. Jos toimivaltaa ei voida määrittää tällä perusteella, hakemus jätetään sille alioikeudelle, jolle toimivalta kuuluu hakijan asuinpaikan perusteella.

Hakemuksen jättämisen yhteydessä peritään oikeudenkäyntimaksu.

Hakemukseen on liitettävä jäljennökset väestörekisteriotteista (avioliittotodistus, lasten syntymätodistukset), oikeusavustajan valtakirja (jos osapuoli on valinnut oman oikeusavustajan) sekä muut asian ratkaisemiseksi mahdollisesti tarvittavat asiakirjat (lääkärintodistukset, hallintoviranomaisten päätökset ym.).

12 Voiko asian hoitamiseen saada oikeusapua?

Kyllä. Jos hakija ei taloudellisen tilanteensa vuoksi pysty maksamaan vaadittua maksua, hän voi hakea tuomioistuimelta osittaista tai täydellistä vapautusta oikeudenkäyntikuluista, minkä lisäksi hän voi pyytää, että tuomioistuin nimeää hänelle maksuttoman oikeusavustajan.

Jos hakija pyytää osittaista tai täydellistä vapautusta oikeudenkäyntikuluista tai maksutonta oikeusavustajaa, hänen on esitettävä todistus taloudellisesta tilanteestaan (tuomioistuimesta saatavalla lomakkeella) ja esitettävä palkkatodistus (tulotodistus) sekä muut tiedot varallisuus- ja perhetilanteestaan.

13 Voiko avioero-/asumusero-/mitätöintipäätökseen hakea muutosta?

Kyllä. Kaikissa näissä asioissa sovelletaan kaksivaiheista menettelyä. Alioikeuden päätökseen voi hakea muutosta muutoksenhaku tuomioistuimesta (sąd apelacyjny).

14 Millä tavoin tulee menetellä jos halutaan, että toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antama avioero-/asumusero-/mitätöintipäätös tunnustetaan tässä jäsenvaltiossa?

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa 27 päivänä marraskuuta 2003 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2201/2003, jäljempänä 'Bryssel IIa -asetus', nojalla tällainen tuomio tunnustetaan Puolassa ilman eri toimenpiteitä eli vaatimatta minkään erityisen menettelyn noudattamista (asetuksen 21 artikla).

15 Minkä tuomioistuimen puoleen tulee kääntyä, jos halutaan vastustaa toisen jäsenvaltion tuomioistuimen antaman avioero-/asumusero-/mitätöintipäätöksen tunnustamista tässä jäsenvaltiossa? Mitä menettelyä tällaisissa tapauksissa sovelletaan?

Jokainen, jonka etua tuomion tunnustaminen koskee, voi pyytää tuomioistuinta vahvistamaan, että tuomio on tunnustettava tai jätettävä tunnustamatta (Bryssel IIa -asetuksen 21 artiklan 3 kohta). Puolassa tällainen hakemus jätetään alioikeuteen. Alueellinen toimivalta määräytyy sen henkilön asuinpaikan mukaan, jota vastaan hakemus on tehty. Jos kumpikaan edellä tarkoitetuista paikkakunnista ei sijaitse Puolassa, alueellisesti toimivaltainen tuomioistuin määräytyy täytäntöönpanopaikan mukaan (Bryssel IIa -asetuksen 29 artiklan 2 kohta).

16 Mitä lakia sovelletaan avioeroasiassa silloin kun puolisot eivät asu tässä jäsenvaltiossa tai ovat eri maiden kansalaisia?

Puola on osapuolena monissa kansainvälisissä sopimuksissa, joilla säännellään tätä asiaa. Näitä kansainvälisiä sopimuksia sovelletaan ensisijaisina Puolan kansainvälisen yksityisoikeuden säännöksiin nähden. Sen vuoksi kussakin tapauksessa, jossa puolisot ovat eri valtioiden kansalaisia, saatetaan soveltaa erilaisia säännöksiä. Jos tällaista kansainvälistä sopimusta ei ole, sovelletaan 14. helmikuuta 2011 annetun kansainvälistä yksityisoikeutta koskevan lain säännöksiä. Kyseisen lain 54 §:n mukaan avioero ratkaistaan sen maan lain mukaan, jonka kansalaisia molemmat puolisot ovat silloin kun avioeroa haetaan. Jos tällaista yhteistä lakia ei ole, sovelletaan sen maan lakia, jossa molemmat puolisot asuvat silloin kun avioeroa haetaan. Jos puolisot eivät asu samassa maassa silloin kun avioeroa haetaan, sovelletaan sen maan lakia, jossa he viimeksi asuivat yhdessä, jos jompikumpi heistä edelleen asuu kyseisessä maassa. Muussa tapauksessa avioerohakemus ratkaistaan Puolan lain mukaan.

Tämä verkkosivu on osa [Sinun Eurooppasi](#) -sivustoa.

[Anna palautetta](#) sisällön hyödyllisyydestä.

The logo for 'Your Europe', consisting of a blue smiley face icon followed by the word 'Your' in a blue script font and 'Europe' in a bold blue sans-serif font.

This webpage is part of an EU quality network

Päivitetty viimeksi: 17/12/2020

Tämän sivuston eri kieliversioita ylläpitävät Euroopan oikeudellisen verkoston kansalliset yhteysviranomaiset. Käännökset on tehty Euroopan komissiossa. Muutokset, joita jäsenvaltiot ovat saattaneet tehdä tekstin alkuperäisversioon, eivät välttämättä näy käännöksissä. Komissio tai Euroopan oikeudellinen verkosto eivät ole vastuussa tiedoista, joita esitetään tai joihin viitataan tällä sivustolla. Ks. oikeudellinen huomautus, josta löytyvät tästä sivustosta vastaavan jäsenvaltion tekijänoikeussäännöt.